

ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನ

ಇಂದಿರಾ ಜೈಪ್ರಕಾಶ್

“ನೋಡು, ಅದು ನಾಯಿ, ಹೇಳು ನಾ. . . ಯಿ, ನಾಯಿ” ಎಂದು ಮಗುವಿಗೆ ಹೇಳಿಕೊಡುವ ತಾಯಿ, “ನಾಲ್ಕೊಂದರಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು, ನಾಲ್ಕೆರಡರಲ್ಲಿ ಎಂಟು” ಎಂದು ರಾಗವಾಗಿ ಮಗ್ಗಿ ಹೇಳಿಸುವ ಶಿಕ್ಷಕರನ್ನು ನೀವು ನೋಡಿರುತ್ತೀರ. ಇಬ್ಬರೂ ತಮಗೆ ಅರಿವಿಲ್ಲದಂತೆಯೇ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕಲಿಸಲು ಅನೇಕ ಸಂಜ್ಞಾನಾತ್ಮಕ, ವರ್ತನಾ ಮತ್ತು ವಿಕಾಸಾತ್ಮಕ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ‘ಕಲಿಕೆ, ಕಲಿಯುವವರು, ಕಲಿಸುವವರು’- ಈ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕೇಂದ್ರವಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನ. ಮಕ್ಕಳು ಹೇಗೆ ಕಲಿಯುತ್ತಾರೆ, ಯಾವ ವಿಧಾನಗಳು ಫಲಕಾರಿ, ಕಲಿಸುವುದರಲ್ಲಿನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು, ಶಿಕ್ಷಕರು ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧ ಮುಂತಾದವು ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದ ವಿಷಯ. **ಶಾಲಾ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನ** ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಗಮನ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಪುಟ್ಟ ಮಕ್ಕಳ ಕಲಿಕೆ ಅಥವಾ ವರ್ತನೆಯ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಪರಿಹಾರ ಹುಡುಕುತ್ತದೆ.

ಮಕ್ಕಳು ಹೇಗೆ ಕಲಿಯುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನುವ ಕುತೂಹಲದ ಮೂಲ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೋದರೆ ಅದು ಪ್ರಾಚೀನ ಗ್ರೀಸ್‌ನ ಪ್ಲೇಟೋನವರೆಗೂ ಹೋಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಮುಂದುವರಿದರೆ, ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್ನ ದಾರ್ಶನಿಕ ಜಾನ್ ಲಾಕ್, ಫ್ರಾನ್ಸ್‌ನ ಹ್ಯಾನ್ ಲೂಯಿಸ್ ವಿವೇಸ್ (Juan Luis Vives), ಸ್ವಿಟ್ಸ್ ಸುಧಾರಕ ಯೋಹಾನ್ ಪೆಸ್ಟಲಾಝಿ (Johann Pestalozzi)ಯವರ ಹೆಸರುಗಳು ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಫ್ರಾನ್ಸ್‌ನ ಗಾಲ್ವನ್, ಸ್ವಿಟ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಹಾಲ್ ಮತ್ತು ಎಡ್ವರ್ಡ್ ಥಾನ್ಸೆರ್‌ರವರ ಪ್ರಭಾವ ಗೋಚರವಾಗುತ್ತದೆ. ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿ ಪರೀಕ್ಷಣ ತಯಾರಿಸಿದ ಬಿನೆ, ಸಂಜ್ಞಾನಾತ್ಮಕ ಸಂಶೋಧಕ ಪಿಯಾರ್ಯು ಹೀಗೆ ಹತ್ತು ಹಲವಾರು ಮಂದಿ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಯೋಹಾನ್
ಹರ್ಬಾರ್ಟ್
(1776-1841)

ಆದರೆ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಯೋಹಾನ್ ಫ್ರೀಡ್ರಿಕ್ ಹರ್ಬಾರ್ಟ್ (Johann Friedrich Herbart) ನನ್ನು 'ಆಧುನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಜನಕ' ಎನ್ನಲಾಗಿದೆ.

ಹರ್ಬಾರ್ಟ್ (1776-1841) ಜರ್ಮನಿಯ ದಾರ್ಶನಿಕ. ಶಿಕ್ಷಣದ ಬಗೆಗಿನ ಅವನ ತತ್ವಗಳು ಅವನ ಎರಡು ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಇವನು ಕಲಿಕೆಗೆ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಕಲಿಸುವವರು ಎರಡೂ ಮುಖ್ಯ ಎಂದಿದ್ದ. ಅವನ ತತ್ವವನ್ನು

'ಹರ್ಬಾರ್ಟಿಯಾನಿಸಂ(Herbartianism)' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ತಿಳಿದಿರುವುದರ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಶಿಕ್ಷಕ ಹೊಸ ವಿಷಯದ ಸ್ಕೂಲ ಪರಿಚಯಮಾಡಿಸಬೇಕು; ಕಲಿಯಬೇಕಾದ್ದನ್ನು ಈಗಲೇ ಗೊತ್ತಿರುವ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಸಂಯೋಜಿಸಬೇಕು; ಹೊಸ ವಿಷಯ ಕಲಿಸಿ, ಮುಂದೆ ಕಲಿಯಬೇಕಾದ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಈಗ ಕಲಿತಿದ್ದನ್ನು ಹೇಗೆ ಅನ್ವಯಿಸಬಹುದು ಎಂದು ತಿಳಿಸಿ ಕೊಡಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು ಈ ತತ್ವದ ಸಾರಾಂಶ.

1920ರ ದಶಕದಿಂದಾಚೆ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರ ಅಮೇರಿಕಾದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ವೇಗವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿತು. ಜೆರೋಮ್ ಬ್ರೂನರ್ (Jerome Bruner) ಪಿಯಾರ್ಡಿಯ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಅಳವಡಿಸಿದ. ಬೆಂಜಾಮಿನ್ ಬ್ಲೂಮ್ (Benjamin Bloom) 50 ವರ್ಷ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ದುಡಿದು ಶಿಕ್ಷಣದ 'ಸಂಜ್ಞಾನಾತ್ಮಕ, ಸಂವೇಗಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ಮನೋಜಾಲಕ' ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ. ನಥೇನಿಯಲ್ ಗೇಜ್ (Nathaniel Gage) ಬರೆದ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೈಪಿಡಿ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧನೆಗಳಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಯಾಯಿತು. ಪಿಯಾರ್ಡಿಯಲ್ಲದೆ ಲೆವ್ ವೈಗಾಟ್ಸಿ, ಮತ್ತು ನೈತಿಕವಿಕಾಸದ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ ಲಾರೆನ್ಸ್ ಕ್ಲೋಲ್ಬರ್ಗ್‌ರ ವಿಚಾರಗಳು ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದಿವೆ. ಲೈಟ್ನರ್ ವಿಟ್ನರ್ ಕಾಗುಣಿತದ ಸಮಸ್ಯೆಯಿದ್ದ ಹುಡುಗನಿಗೆ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ನೀಡಿದ್ದು ಮತ್ತು ಆರ್ನಾಲ್ಡ್ ಗೆಸೆಲ್ ಪ್ರಥಮ ಶಾಲಾ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿ ಎಂದು ನೇಮಕಗೊಂಡಿದ್ದನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಆಧುನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ತಜ್ಞರು ಅನೇಕ ಸಂಜ್ಞಾನಾತ್ಮಕ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮಾಹಿತಿ ಹೇಗೆ ಸಂಸ್ಕರಣಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ, ನೆನಪನ್ನು ಸ್ಥಿರಗೊಳಿಸುವ ತಂತ್ರಗಳು, ಮರೆತದ್ದನ್ನು ಜ್ಞಾಪಿಸಲು ಇರುವ ವಿಧಾನಗಳು, ಕಲಿಕೆ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಲು ವಿಷಯವನ್ನು ಹೇಗೆ ಮಕ್ಕಳ ಮುಂದಿಡಬೇಕು ಮುಂತಾದವು ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿವೆ. ಕಲಿಕೆ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಲು, ವರ್ತನೆಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ತಿದ್ದಲು ಶಿಕ್ಷಕರು ವರ್ತನಾ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ವಿಕಾಸ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಜ್ಞಾನ ಮಕ್ಕಳ ದೈಹಿಕ ವಯಸ್ಸು ಮತ್ತು ಮಾನಸಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ತಕ್ಕ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ರಮ ರೂಪಿಸಲು ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ. ಕಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅಭಿಪ್ರೇರಣೆಯ ಪಾತ್ರ ಹಿರಿಯದ್ದಾಗಿದ್ದು ಅನೇಕ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಲಿಯಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಕ್ಷೇತ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದಂತೆ ಅನೇಕ ಹೊಸ ವಿಷಯಗಳು, ಅಂದರೆ ತರಗತಿಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಕಲೆ, ಕಲಿಕೆ ವಾತಾವರಣ ನಿರ್ಮಿಸುವುದು, ಹಿಂದೆ ಬಿದ್ದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಗಮನನೀಡಿ ಅವರನ್ನು ಇತರ ಮಕ್ಕಳ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ತರುವುದು, ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಬೀಳುವ ಮಕ್ಕಳು, ಅನ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಿಂದ ಬಂದ ಮಕ್ಕಳ ಸಮಸ್ಯೆ, ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಆಸಕ್ತಿಗಳ ಮಾಪನ, ಕಲಿಕೆಯ ಸಮಸ್ಯೆ ಇರುವ ಮಕ್ಕಳ ಚಿಕಿತ್ಸೆ, ಅತಿಬುದ್ಧಿಶಾಲಿ ಮಕ್ಕಳ ವಿಶೇಷತೆಯನ್ನು ಪೋಷಿಸುವುದು, ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಡವಳಿಕೆ ಕಲಿಸುವುದು, ವರ್ತನಾ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದು ಇವೇ ಮುಂತಾದವು ಸೇರಿಕೊಂಡು ಆಧುನಿಕ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಮನೋವೈದ್ಯರು, ಪರಾಮರ್ಶಕರು, ಸಮಾಜ ಸೇವಕರು, ವಾಕ್ - ಶ್ರವಣ ಚಿಕಿತ್ಸಕರ ಸಹಕಾರ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ.